

ÜGYÉSZSÉGI SZEMLE

2024 • IX. ÉVFOLYAM, 2. SZÁM

ÜGYÉSZSÉGI SZEMLE

2024 • IX. ÉVFOLYAM, 2. SZÁM

Alapító: Legfőbb Ügyészség

Kiadó: Országos Kriminológiai Intézet

Főszerkesztő:

Prof. Dr. Barabás A. Tünde CSc OKRI igazgató, főtanácsos,
tanszékvezető egyetemi tanár (NKE)

Felelős szerkesztő:

Dr. Kiss Anna PhD tudományos főmunkatárs (OKRI),
egyetemi oktató (PPKE)

A szerkesztőbizottság elnöke:

Prof. Dr. Belovics Ervin PhD főtktár (Legfőbb Ügyészség),
tanszékvezető egyetemi tanár (PPKE), egyetemi magántanár (ELTE)

A szerkesztőbizottság tagjai:

Prof. Dr. Polt Péter PhD legfőbb ügyész,
tanszékvezető egyetemi tanár (NKE), c. egyetemi tanár (PPKE)

Dr. Lajtár István PhD legfőbb ügyész helyettes,
c. egyetemi tanár (KRE)

Dr. Fejes Péter PhD Vas vármegyei főügyész helyettes,
egyetemi docens (ELTE)

Dr. Békés Ádám PhD ügyvéd, egyetemi docens (PPKE)

Prof. Dr. Domokos Andrea PhD intézetvezető egyetemi tanár (KRE)

Prof. Dr. Gellér Balázs József PhD ügyvéd,
tanszékvezető egyetemi tanár (ELTE)

Prof. em. Dr. Görgényi Ilona CSc (Miskolci Egyetem)

Szerkesztőbizottsági titkár:

Dr. Sárík Eszter PhD tudományos főmunkatárs (OKRI)

Tördelő: Szabados Attila

Szöveggondozó: Giricz Anna

Webdizájn: Promotheus Agency

TANULMÁNYOK

- 4** **Rimóczy István**
Mérlegelés, meggyőződés, felülbírálat. III. rész
- 21** **Simonyi-Kovács Melinda**
A büntetőeljárás egyéb útra terelésének lehetőségei, és ezek alkalmazása a gazdasági bűncselekmények körében. I. rész
- 40** **Windt Szandra**
A proaktivitás lehetőségei a munkacélú kizsákmányolás elleni küzdelemben
- 55** **Fedor Zsuzsanna Réka**
Az állatok élethez való joga a büntetőjogi védelem tükrében

KEREKASZTAL

- 67** **Windt Szandra**
Középpontban a munkacélú kizsákmányolás

HÍREK

- 70** **Kovács Attila**
Megfojtott virágok. A védett természeti területeken elkövetett jogsértések elleni ügyészi fellépés szempontjai
- 82** **Oláh Edit**
A tévedés mint büntethetőségi akadály szabályozásának története
- 87** **Sztancs Edit**
A mesterséges intelligencia és a büntetőjog dogmatikai szempontból

NEMZETKÖZI FIGYELŐ

- 92** **Erdődy Gyula**
A közigazgatási szabályszegések szankciórendszerének változásai hazánkban, nemzetközi kitekintéssel
- 113** **Suplicz Dóra**
The effect of psychopathy on criminal liability and sentencing

KÖNYVAJÁNLÓ

Könyvismertető

- 119** **Kiss Anna**
Élő jogszokások. Jogi néprajzi, jogtörténeti és jogi kultúrtörténeti tanulmányok
- 122** *Válogatás a szakirodalomból*

KISS ANNA*

Élő jogszokások

Jogi néprajzi, jogtörténeti és jogi kultúrtörténeti tanulmányok

Nagy Janka Teodóra, Bognár Szabina és Szabó Ernő szerkesztésében, a Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar kiadásában jelent meg az *Élő jogszokások* című kötet¹, benne a 2023-ban megrendezett konferencián elhangzott előadásokból szerkesztett jogi néprajzi, jogtörténeti és jogi kultúrtörténeti tanulmányokkal.

A tanulmánykötet a *Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kutatócsoport* Jogi Kultúrtörténeti, Jogi Néprajzi Kiskönyvtár sorozatának 11. kötete. A könyvet 2024. május 29-én a Magyar Néprajzi Múzeumban mutatták be.

Szerkezetileg a kötet nem a tavalyi konferencia programját követi, hanem ABC sorrendbe rendezi a szerzőket, így közli az előadások szerkesztett változatait.

A most megjelent könyv előzményének tekinthető kétnapos rendezvény a XI. Jogi néprajzi és jogi kultúrtörténeti nemzetközi interdiszciplináris konferencia volt, amit a PAB Székházban és Szekszárdon tartottak. A konferencián a hazai jogtörténészek, jogászok, történészek, néprajzosok mellett Mongóliából, Erdélyből és Eszékről is érkeztek előadók.

Az első napon a külföldiek közül *Zeneemyadar Batbayar*, Mongólia volt magyarországi nagykövete, az ELTE volt diákja, ma az ulánbátori Shihihutug Egyetem jogi karának tanára a mongol házassági jogszokásokról beszélt. *Njari Denis*, az eszéki J. J. Strossmayer Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára a 20. század eleji Eszéken a magyar nyelvhasználat joggyakorlatáról tartott előadást.

* Kiss Anna PhD, tudományos főmunkatárs, Országos Kriminológiai Intézet

¹ NAGY Janka Teodóra – BOGNÁR Szabina – SZABÓ Ernő (szerk.): *Élő jogszokások. Jogi néprajzi, jogtörténeti és jogi kultúrtörténeti tanulmányok*. Jogi Kultúrtörténeti, Jogi Néprajzi Kiskönyvtár 11. Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar, Szekszárd, 2023. <https://doi.org/10.15170/JKJNK11-KPVK-2023>

A hazai előadók közül *Mezey Barna* „Adalékok a család és a büntetőjog történetéhez” címmel tartott előadást, *Homoki-Nagy Mária* pedig „Szolgáltatások igazságot az árváknak!” címmel. *Bánkiné Molnár Erzsébet* a Jászkun kerület községeiben való szabályalkotó tevékenységről beszélt 1702 és 1745 között, *Bódiné Beliznai Kinga* a családi kötelék jelképeibe engedett bepillantást. *Szeberényi Gábor* „Tagányi Károly jogszokásgyűjtő programjának kortárs historiográfiai recepciójáról” címmel tartott előadást. *Völgyesi Levente* a Váci Egyházmegye területén a 18. század első felére jellemző családjogi eseteket mutatott be.

A második napon több, egymást követő szekcióra bontották az előadásokat.

Első szekció: Élő jogszokások és a jogtudomány

- Nagy Janka Teodóra: A közösségi gondoskodás tradicionális formái: a falusi földközösségről Tagányi Károlytól Imreh Istvánig
- Varga Csaba: Ami természetes és ami mesterséges – A társadalomfejlődés, a népi és alkotott jog párhuzama tükrében
- Horváth József: A kiskorú árvákról való gondoskodás Győr megye falvaiban a 19. század első felében
- Falus Orsolya: „Lovagrendi családjog” – a középkori keresztes lovagrend, mint „nagycsalád”
- Frey Dóra: Az öröklési jog hatása a családstruktúrára a Dél-Dunántúlon a 20. század első felében
- Matla Gabriella: A spanyol jogszokáskutatás eredményei: a gyermekre vonatkozó jogszokások
- Sallai Balázs: A jegyesség a szatmári népi jogtudatban Luby Margit gyűjtései tükrében

Második szekció: Élő jogszokások és a néprajztudomány

- Bárh János: Öröklődő elköteleződések és jogosultságok a székely közösségekben
- Gelencsér József: A hősi halottak emléke a családi sírjeleken
- Lanczendorfer Zsuzsanna: A gyermekkel kapcsolatos normasértések, büntettek a magyar népballadákban
- Kiss Anna: Bűnbe esett ballada hősök (A népi jogtudat megjelenése Arany János balladáiban)
- Kothencz Kelemen: Az ágytól és asztaltól való elválás intézménye a Kalocsai Főegyházmegyében a 19. század közepén
- Bognár Szabina: Tagányi Károly (1958–1924) jogszokásgyűjtő programjának nemzetközi párhuzamai

Harmadik szekció: Erdélyi jogszokások

- Bogdándi Zsolt: A bírászkodás jogforrásai a fejedelmi táblán a 16. század második felében
- Oborni Teréz: Az öröklésre vonatkozó bejegyzések a Supplementum Tripartiti (1595/96?) című, erdélyi jogszokásokról készült fogalomjegyzékben
- Rácz Balázs: Az öröklés hatásai a zálogjogi jogviszonyokra a kora újkori Erdélyben
- Mátyás-Rausch Petra: A bolgárfalvi Sebessi-birtokok sorsa egy 17. századi napló alapján – Sebessi Ferenc harca a családi birtokokért
- László Balázs: Az 1811. évi erdélyi büntetőkódex-javaslat mint jogi kultúrtörténeti lenyomat
- Szabó Ernő: „Csak a néphagyomány pótolja itt a történelmi hiányt” – Orbók Ferenc unitárius lelkész feliratgyűjtése Várfalván

A Szekszárdon folytatódó konferencia előadásai tehát részben a családi és öröklési jogszokások tematikájához kapcsolódtak (pl. a családi kötelék jelképei, a jegyesség, ágytól, asztaltól elválás, bűnbe esett balladahősök, a kiskorú árvákról gondoskodás, az öröklési jog hatása a családszerkezetre, a gyermekek a spanyol jogszokásokban), részben pedig a jogszokások jogtudományi és néprajztudományi vizsgálatával és az erdélyi jogszokásokkal foglalkoztak, illetve *Tagányi Károly*, a magyar jogszokáskutatás 1919-ben megjelent első tudományos programadó tanulmánya szerzőjének munkássága előtt tisztelegtek.

Ezen a napon a jelenlévők betekintheztek a *Tagányi Károly (1858–1924) jogszokásgyűjtő programja és hagyatékának tudománytörténeti jelentősége* című pályázatban elkészült, a <http://jogineprajz.hu> honlapon elérhető adatbázisokba is.

A konferencia és az ez alapján készült kötet kiváló lehetőséget teremtett a jogi néprajz, jogi kultúrtörténet nemzetközi és a Kárpát-medence magyarsága körében folytatott kutatások legújabb eredményeinek megismerésére és a tudományközi szakmai párbeszédre.